

І чужому навчається,
Я свого не чужий...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Рекла́мні і Адміністра́ція:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0227
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BARclay 7-4125

ПІК LXVIII. Ч. 42. ДЖЕРЗІ СІТІ і НЬО ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 7, 1961 Ч. 42. VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ ПЕРЕДБАЧАЄ ПОШИРЕННЯ РОЛІ КОР- ПУСУ МИРУ НА ВЛАСНУ КРАЇНУ

ПРЕЗИДЕНТ НАМІНУВАВ НА ДИРЕКТОРА КОР-
ПУСУ МИРУ СВОГО ШВАГРА САРДЖЕНТА
ШРАЙВЕРА

Вашингтон. — 5-го березня президент Кеннеді заявив, що він сподівається покори-
туватися Корпусу миру і на
внутрішньому американсь-
кому терені, де члени цього ко-
рпусу працювали б при пере-
будові міст і в тих районах,
де є більше число безробітних.
Крім того члени Корпусу пра-
цювали б за кордоном в кра-
їнах, що є недорозвинені і по-
требують закордонної допомо-
ги для піднесення своєї еконо-
міки. Президент висловив дум-
ку про поширення Корпусу
миру на внутрішній амери-
канський терен в дискусії, що
відбулася на телевізійній про-
грамі, що була перед тим спі-
льмована, з паном Ф. Д. Руз-
вельт. Кеннеді сказав, що він
думається про те, як би то
найкраще можна було вико-
ристати отой "резервуар та-
лантів", і бажання працювати
серед американської молоді
для потреб ЗДА. Ось головні
пункти дискусії Президента з
паном Ф. Д. Рузвельт: 1) У-
ряд сподівається, що й інші
держави зорганізують подібні
корпуси, які працюватимуть в
загальнонаціональному і ку-
льтурно державних. Велика
Британія вже має малу групу
добровольців для цієї цілі. 2)
ЗДА зможуть залучити до-
бровольців до цього корпусу.
3) Покищо Корпус миру пра-
цюватиме як приватна органі-
зація при допомозі приватних
інституцій, університетів та
інших організацій, які дума-
ють над здійсненням подібних
програм. 4) До кінця цього
року від 500 до 1.000 членів
Корпусу працюватимуть на
пробній базі. Це будуть, поки-
що, молоді люди, найбільше
між ними буде студентів ака-
демичних шкіл, але невиклю-
чені будуть і інші молоді лю-
ди. Пізніше до Корпусу мо-
жуть приєднуватися і старші
особи, які знають чужі мови і
які мають відповідні технічні
знання, які можна використати
для програм Корпусу миру.
Президент заявив, що най-
відповіднішою справою є те,
що молодь масово голоситься
до цього Корпусу. Переведено
опитування в цій справі серед
студентів академічних шкіл і
стверджено, що велике число
молоді виявляє охоту голоси-
тися до праці в Корпусі миру.
Прихильно поставилися до цієї
справи і президенти універ-
ситетів, які у відношенні 9:1
схвалюють проєкт Президента
організувати Корпус миру.
Між студентами є й такі, які

Президент Кеннеді з японсь-
кою маскою змія, що її він
одержав від Мімору Таке-
сінних Сінок у Японії.

ВІДІЛІ УНС НЬОЙОРКСЬКОЇ МЕТРОПО- ЛІ ВСЕЦІЛО ПІДДЕРЖУЮТЬ АКЦІЮ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ

Нью-Йорк. — Справа зби-
рки фондів на будову пам'ят-
ника Тарасові Шевченкові в
Вашингтоні для вшанування
його пам'яті у сторіччя його
смерті була одним з головних
предметів наради Окружного
Комітету Відділів України. На-
родного Союзу метрополіта-
льного Нью-Йорку, що відбу-
лась тут у приміщеннях Ук-
раїнського Народного Дому
минулої п'ятниці, 3-го березня
ввечері. Збори, що ними про-
водив голова Комітету і зас-
тупник головного передсідни-
ка УНСОУ п. Писен Лісо-
гій, однодушно схвалили "всі-
ма своїми силами і засобами
підтримати акцію крайового
і місцевого Комітетів Пам'ят-
ника Шевченкові в справі
збирання фондів на здійснення
державного закону про побу-
дову пам'ятника Тарасові Ше-
вченкові у Вашингтоні та до-
ласти максимальних страв-
и пожерт, щоб уможливити
здійснення такого пам'ятника
що був би достойний пам'яті
Шевченка, українського іме-
ни та американської столиці".

Справу будови пам'ятника та
збирання фондів на цю ціль ре-
ферували, крім п. Лісогори,
також приїзні на нарадах го-
ловний передсідник УНС і е-
кзекутивний директор Коміте-
ту Пам'ятника Шевченкові п.
Дмитро Галичич, головний
секретар УНСОУ та секре-
тар Комітету Пам'ятника
Шевченкові д-р Ярослав Па-
влюк і ред. А. Драган. У де-
батах усі учасники підтриму-
вали цілеспрямовану збірку ак-
цію, рекомендуючи ряд
практичних заходів, як Ві-
ділі і члени УНСОУ повинні
співпрацювати з крайовим
і місцевим Комітетом Па-
м'ятника Шевченкові в цій
справі. З поданих на зборах
інформацій виходить, що край-
овий Комітет Пам'ятника
Шевченкові призначив Нью-
Йоркові (Мангеттеніві і Брон-
ксові) збірку квоту в сумі
30.000 доларів. Дискусія
пропонує, щоб Відділ У-
НСОУ, співпрацюючи з о-
формленням уже і очолюван-
ням Комітетом Пам'ятника
Шевченкові та включившись
у всі організаційні апарати
у збірку фондів, збираючи
від членів місцеві вклади,
заохочували їх до пожерт на
будову пам'ятника, а то й
в порозумінні з Комітетом
— служили посередниками в
збірках чи, есентуально і зби-
рками фондів. Були також
пропозиції вилучати в рям-
ках Відділів і громад відпо-
відні прибуткові імпери на
фонд будови пам'ятника. У

відповіді на питання місцевого
Комітету Пам'ятника Ше-
вченкові, щоб Окружний Ко-
мітет Відділів УНС Нью-Йорку
призначив свого представника
до Екзекутиву того Комітету.
Збори однодушно вибрали на
такого представника д-ра Ва-
силя Палідора, заступника
предсідника минулої конвен-
ції УНСОУ.

Черговою справою на по-
рядку наради було вшануван-
ня пам'яті Шевченка у сто-
річчя його смерті на "шматку
України на вільній американ-
ській землі" — оселі УНСО-
у в Кетскільських горах
на Союзівці, де стоїть пам'ят-
ник Шевченкові, патронів У-
НСОУ. На тій оселі тепер
кожного року в половині
березня відбуваються річ-
ні збори Культурної Комісії
УНСОУ і цього року, з ува-
ги на 100-річчя Шевченка,
вони відбудуться в найближ-
чу суботу, 11-го березня, та
матимуть зокрема вродистий
характер. О год. 12-й в полу-
дні того дня буде вродисте
складання вінок біля пам'ят-
ника Шевченка і відбудеться
академія з промовою, доповід-
дями і мистецьким читанням
творів Шевченка. До участі
в цій імпрезі запрошені та-
кож найширші кола грома-
дства, що можуть скорис-
тати з цієї нагоди також для
відвідин "Союзівки", що —
за словами одного з дискусан-
тів — "до злуди нагадує рі-
дкий край саме зимовою по-
рою". Участь громадян у
Шевченківській імпрезі на
Союзівці 11-го лютого не сто-
ятиме й на перешкоді в тому,
що наступного дня, в неділю
12-го березня, взяти масову
участь у Святи в Нью-Йорку.

На порядку суботніх і на-
рад була теж справа передко-
нвенційної організаційної кам-
панії УНСОУ, яку реферу-
вали ексекютивні урядовці п.
Д. Галичич, Я. Лісогій і Я.
Павлюк, справа заініційованої
ньюйоркським Відділом УНС
створення фонду, яку ре-
ферувала зокрема його голова
п. Ковальчук та ряд інших
актуальних союзників і грома-
дянських проблем.

Наприкінці зборів їх пред-
сідник п. П. Лісогій урочисто
сказав, що голова Комітету Па-
м'ятника Шевченкові на міс-
ті Нью-Йорку, д-р Іванові
Козаків, який залучав усіх
союзників, а зокрема відпо-
відних урядовців, включившись
масово в збірку акцію по-
жерт на згаданий пам'ят-
ник та з'ясував технічний
спосіб співпраці місцевих ор-
ганізацій, а тому й відпо-
відні прибуткові імпери на
фонд будови пам'ятника. У

ЗП УГВР ПРОПОНУЄ ПЕРЕВІРКУ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВІДНОСИН

Д-Р ПРОКОН НА КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВАХ УКРА-
ЇНСЬКОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ВИДВІГНУВ
ТЕЗУ, ЩО РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРІАЛІЗМУ НЕ МОЖ-
НА УТОЖОКНОВАТИ З РОСІЙСЬКИМ НАРОДОМ.
РИЧАРД ВРАГА ДОПОВІДАВ ПРО УКРАЇНУ І
ПОЛЬЩУ В СОВЕТСЬКІЙ ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ.

Нью-Йорк. — "Одним з
важливіх завдань української
визвольної політики є змага-
ти до наладнання прихильних
взаємин між українським і ро-
сійським народами на принци-
пах державної незалежності
обох народів, невтручання у
внутрішні справи суверенної
держави. Це у великій мірі
посилило б шанси українсько-
го народу за самостійності.
Українська політика повинна
проводити лінію поділу між
російським народом з одного
і російським імперіалізмом та
паниною в СРСР системою
комуністичної диктатури з
другого боку. Результатом, а
також фактичним виявом
нових взаємин між украї-
нським та російським наро-
дами повинна бути спільна ви-
звольна боротьба народів та
інших народів совєтської ім-
перії проти сучасного режі-
му в СРСР, який національно
і поневолює українців і не-
ро-сіян, а водночас позбавляє
політичної свободи також ро-
сійський народ". Такі були
привідні думки доповіді д-ра
Мироплава Прокопа п.н. "До
питання українсько-російсь-
ких взаємин", що їх він пред-
ставив, як становище Генер-
ального Секретаря закор-
донних справ УГВР в часі
публічної конференції, при-
свяченої питанням совєтської
закордонної політики, попере-
дивши її завданнями про їх
контроверсійність, що й по-
твердила пізніша дискусія,
характеризуючи в більшості
видвігнуті д-ром Прокопом
думки як теорію без будь-
якого практичного потвер-
дження. Цю конференцію
встановив в минулу суботу,
4-го березня згаданий Секре-
тарія і Об'єднання "Пролог"
в Нью-Йорку в Українському
Інституті Америки. Конфе-
ренцію відкрив Микола Ле-
бідь, генеральний секретар
закордонних справ УГВР. Він
вказав на те, що для визна-
чення народів совєтської ім-
перії потрібна спільна бороть-
ба і визвольний союз Східної

Європи, включно з росіянами,
та що для утворення такого
союзу вирішальне значення
має б наладнання взаємин
між українським і російським
народами. На думку М. Ле-
бидя, це також у великій мірі
могло б протидіяти небезпеці
атомової війни, що була б
катастрофою для обох наро-
дів.

Окремою подією на конфе-
ренції був виступ польського
дослідника і видатного публі-
циста д-ра Ришарда Вraga з
доповіддю на тему "Україна
і Польща як підмети і пред-
мети совєтської закордонної
політики". Ред. Вraga, що є
видатним знавцем СРСР і
директором Інституту для до-
слідів совєтсько-китайського
блоку у Вашингтоні, виро-
слював свою доповідь україн-
ською мовою. Він проаналізу-
вав в ній особливу роль
комуністичної ідеології і ви-
мог міжнародного комуні-
зму в закордонній політиці
совєтського блоку. Він указав
на різні ролі, що їх в цій
політиці приходить вико-
нувати українським і поль-
ським комуністам. — Питан-
ня "Совєтський колоніалізм
в Африці" доповідав на кон-
ференції д-р Ярослав Білин-
ський, викладач університету
Рутгерс в Нью-Бронквіку, Н.
Дж. Він представив широкі
можливості Москви істряти
у внутрішній справі народів
Африки. — На конференції,
що нею проводив д-р Любо-
мир Ортинський, було ко-
ло 150 прихильних. Після
кожної доповіді відбувалася
дискусія. Серед чужинських
гостей були, м.п., польський
публіцист Ежи Покиєвський
("Новий Світ" і "Огніво"),
голова синдикату польських
журналістів в ЗДА ред. П.
Керчинський і польський про-
мисловий діяч проф. Лівач.
Між прихильними було багато
студентської молоді. Після до-
повіді і дискусії відбулась
в суміжній залі товариська
зустріч.

Гарриман нараджувався з де Голлем і прибув на наради з Аденауером

Бонн. — Спеціальний "по-
хідний" амбасадор през. Ке-
ннеді, Аверелл Гарриман, пере-
їздив чотири дні в минулому
тижні на нарадах з керівни-
цями Франції і НАТО та
прибув у минулу неділю до
Бонну на наради з західно-
німецьким канцлером Конра-
дом Аденауером і його при-
бічниками. Після закінчення
конференції А. Гарримана у
Франції не проголошено ні-
якого комунікату. Сам Гарри-
ман підкреслює перед журна-
лістами сердечний тон розмо-
в та значення, що він не ма-
в уповноваження вести будь-
які переговори, а тільки дізна-
тися про погляди керівників
державних діячів Франції та
закрепувати їх през. Кеннеді.
В головній квартирі Північно-
атлантичного пакту, на спеці-
альній сесії постійної Ради
НАТО, Гарриман склав заяву
про вірність нової американ-
ської адміністрації Північно-
атлантичного пакту і про
безпідставність газетних віс-
тків, наче б ЗДА приладува-
вали над зменшенням своєї
збройної сили в західній Єв-
ропі. На нарадах Гарримана
з президентом де Голлем був
між іншими й французький
міністр для справ Альжиру,
з чого видно, що предметом
нарад була окремо також
справа закінчення французь-
ко-арабської п. а. т. з. війни
в Альжирі. В середину
цього тижня Гарриман поїде
до Західного Берліну, а від-
тіль відтіль до Риму, на нара-
ди з през. Діонавіо Гронті та
прем'єром Амінором Фанфані.
Відтіль полетить до Лондону
на закінчення своїх розмов,
що їх перервала смерть ма-
рокканського короля Мохам-
меда V. бо Гарриман полетів
до Рату репрезентувати на
похороні президента Кеннеді.

Летуни з РБ-47 стверджують, що їх літак зістрілено 50 миль від совєтського суходолу

Топека, Канзас. — Вперше
після звільнення з совєтського
полону, що відбулося 27
го січня ц. р., врятовані лету-
ни із залоги американського
літака РБ-47 виступили в п'ят-
ницю 3-го березня ц. р. з ре-
зультатами про обставини
збиття їхнього літака. Соста-
ви їхнього літака Состави
в дні 1-го липня 1960 р.
Капітан Фріман Б. Олмстед і
капітан Джан Р. Мексон
ствердили у відповідь на за-
пити журналістів, що їхній лі-
так був заатакований совєт-
ськими винищувачами над
міжнародними водами, 50
миль від совєтського суходо-
лу і що залога американсько-
го літака відповіла вогнем із
своїх двох малих гармат. В
зброю.

У КОНГО ВІДБУВАЄТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ „КРУГЛОГО СТОЛА”

Леопольдівілі. — У столиці
республіки Малягасі (колиш-
ній Мадагаскар) Тананарів
відбувається конго-африкан-
ська конференція „круглого столу”,
заініційована президентом ко-
нго-африканської провінції Ката-
нга Моме Чомбе. Беруть в ній
участь всі найвидатніші кон-
го-африканські діячі з усіх шістьох
провінцій Конго, ватажки різ-
них племен та взаємно воро-
гуючих таборів. Ото ж при-
їздили там с президент Кон-
га Жозеф Касабубу, що його
Об'єднані Нації визнали ле-
галним репрезентантом Кон-
га, прем'єр призначеного ним
центрально-конго-африкансь-
кого уряду Жозеф Лео, згаданий
вгорі президент Катанги Моме
Чомбе, прем'єр Південного
Касаї Альберт Калоні, лі-
дер північного Касаї Берте-
лі Букеге, прем'єр провін-
ції Екватор Жан Болінганго
прем'єр провінції Леопольд-
віль Клеофас Камітату, як та-
кож наступник збитого Лю-
мумби, голова прокомуністич-
ного уряду в провінції Орієн-
таль Антуан Гієнга і вірні
йому ватажки з пров. Ківу.
Всі вони прибули до Магале-
сі літаками з своїми найбільши-
ми співробітниками і при-
хильниками. Приїздили і ви-
світні на тій конференції га-
зетні коментатори приймали
лі позитивний прояв в внут-
рішньо-конго-африканських
жартих, які довели ту
країну до стану повного ха-
осу. Тим часом у Конго при-
їжділо перше до одержаної пе-
рестройки між конго-африкансь-
кими заархіваними волами та
військом Об'єднаних Націй.
Стрілянина відбувалась впро-
довж трьох днів в порті Мо-
таді, за 160 миль на півден-

ЗДА й Нова Зеландія вказують на загрозу від комуністичного Китаю

Вашингтон. — През. Дж.
Кеннеді і ново-зеландський
прем'єр Кейт Голісон натав-
рували у спільному офіційно-
му комунікаті „вороже і агрес-
ивне наставлення” комуні-
стичного Китаю. Обидва дер-
жавні мужи перевели нараду
в минулу п'ятницю у Білому
Домі, користаючись з того, що
ново-зеландський прем'єр пе-
релітав впоперек ЗДА у доро-
зі на конференцію Бритійсь-
кого Коммонвелту до Лондо-
ну. У тому спільному комуні-
каті стверджено потребу спі-
льних зусиль військових країн,
що користуються добротом,
для поборовання неспокій в не-
дорозвинених країнах. Вони
підтримали значення військо-
во-оборонних союзів для обо-
рони південної Азії і тико-
океанського обшару проти за-
грози від комунізму та зокре-
ма висловили свою солідар-
ність з японським королем у
його заходах зберегти мир і
безпеку в Японії. Обидва дер-
жавні мужи висловили надію,
що „в недалекій майбутності”
владість заповість Японії
„мир, безпеку і невтраль-
ність”. Окремий уступ кому-
нікату присвячений вислов-
ленню „глибокої журби з при-
воду ворожого й агресивного
наставлення комуністично-го
режиму та зокрема за-
грози, яку воно собою являє
для миру в Азії, Африці і
південній Америці”.

Польський кардинал закликає духовенство до вірності Церкві й ієрархії

Варшава. — Кардинал Сте-
фан Вшинський закликає ка-
ва-римо-католицький клір в
Польщі до більшої дисциплі-
ни та до готовності перетер-
піти навіть переслідування у
ході чораз більшого натиску
комуністичного режиму на
Церкву в Польщі. Обійняв
ліста кардинала розіслав по
15.000-ам польських духовни-
ків, — лист датований ще 12
січня ц. р. За коментарями
преси, найбільшою турботою
кардинала Вшинського є по-
датливість нижчого польсько-
го духовенства на натиск ко-
муністів, що перерізняє спо-
соби намагання засіати
зерно внутрішніх конфліктів
і роздору в Церкві. Знаряд-
дане такої диверсії є підтрим-
ване комуністичним режимом
видавництво релігійних кня-
жок „Пакс”. На святкованні
15-річчя тієї нібито торго-
вельної, насправді релігійно-
розбавної організації, бу-
ло приїзних 400 духовників.
Друга така група, незалежна
від католицької ієрархії, це
„Харісас”, яка з допомогою
режиму приєднує до духовників
різними матеріальними дара-
ми.

У СВІТІ

● ЗДА повідомляють, що
Китай, Бірма, Індонезія, Іран
і Арабська Республіка
націоналістичні кита-йські
партизани на території Індонезії,
які вони перемістили з території
Бірма, де скривалися в дискусії,
ЗДА готові допомогти транспор-
тувати засоби, щоб тих проти-
комуністичних китайців пере-
вести на Формозу, але раніше
треба їх переконати, щоб вони
залишили зброю.

● Совіти переслали невідоме
число підводних човнів Індонезії
і З'єднаний Арабський Рес-
публіку, а також допомогли ко-
муністичному Китаю випроду-
вати його перших 30 підводних
човнів. Виявив це лорд адміра-
ліції в англійському парламен-
ті. Він заявив, що нема сумніву,
що більшість мають також
атомову підводну човни.

● У Парижі закінчилися на-
прикінці минулого тижня кня-
жескі судовий процес про
причини катастрофи в Атлантиці
збройного бунту в Альжирі з
січня 1960 року. З-посеред 13-х
оскаржених — 13-х звільнили,
а з решти шістьох — одного,
а саме лідера французьких націо-
налістів в Альжирі М. Ортіз
засуджено на смерть за збун-
тування поліції. Наступну най-
вищу кару 10-річної в'язниці
Пієр Лягаллар. Обидва — всі
чотири засуджені на мен-
ші карні — звільні і їх судили
заочно.

легкоавіаційно ставляться до цієї
справи, називаючи її політич-
ною фарсом. 4-го березня
Кеннеді повідомив про найме-
шуваних на директора Корпусу
миру свого швагра 45-річного
шикагоського бізнесмена —
Сарджента Шрайвера. Секре-
тар Білого Дому Пер Салін-
гер повідомив журналістів, що
Шрайвер працюватиме без
платно; його має затвер-
дити Сенат, але він вже від
кінця січня ц. р. працює в цій
ділці, і це згідно з його ре-
комендаціями Президент вирі-
шив 1-го березня оголосити
повідомлення про формуван-
ня Корпусу миру і про те, що
в цій справі звернеться з ок-
ремим законопроектом до Кон-
гресу. 4-го березня уряд опу-
блікував пропозиції Шрайве-
ра в справі організації Корпу-
су миру на тимчасовій проб-
ній базі. Одnocześnie найме-
нувало 14 осіб, які мають творити
організаційний штаб цього
корпусу, який починає діяти
в формі вишкільної праці зго-
лошених добровольців. Кенне-
ді заявив під час дискусії з
п. Рузвельт, що робітничі ор-
ганізації зможуть збільшити
число членів Корпусу миру
своїми людьми, які мають по-
трібні технічні вишкіл, а
на терені ЗДА могли б в цю
рому корпусі брати участь і ок-
ремі подружжя, якщо мати-
муть потрібний вишкіл.

Українські педагоги розглядали проблеми рідного шкільництва

Нью-Йорк. — Минулої не-
ділі, 5-го березня, тут у при-
міщеннях Наукового Товари-
ства ім. Шевченка відбулась
окружна конференція укра-
їнських педагогів з метропо-
літального Нью-Йорку, Джер-
зі Сіті, Ньюарку, Пассейку,
Гартфорд і околиш., метою
якої була перевірка теперіш-
нього стану рідного шкільни-
цтва та можливостей його
дальшого розвитку. Конфе-
ренцію відкрив і нею про-
водив голова Шкільної Ради
при УККомітетові проф. д-р
Е. Жарський, висловивши
також доповідь про сучасний

Ньюйоркської округи рідного шкільництва

стан і напрямки праці в укра-
їнських Рідних Школах. Про
працю рідного шкільництва в
теперішніх умовах допові-
дав директор Рідної Школи з
Джерзі Сіті проф. Мухин. В
ожилих дебатах після до-
повіді підкреслювалося також
роль видавничого УНСОУ
дитячого журналу „Веселка”,
який посідає в рідношкільно-
вихованні, та значення, що
його може мати для розвит-
ку рідного шкільництва за-
початковане при „Свободі”
видавання окремого додатку
„Рідна Школа”. В конферен-
ції взяло участь 30 ріднош-
кільних учителів-педагогів.

В Нью Йорку відбулося відкриття мистецької виставки Л. Кузьми і М. Черешньовського

Нью-Йорк. — В неділю 27-
го березня ц. р. відбулося
гуч у залі Українського На-
родного Дому відкриття ви-
ставки малюнків праць Лю-
бомира Кузьми і скульптури
Михайла Черешньовського.
Відкрив виставку голова Лі-
тературно-Мистецького Об'є-
днання Сергій Литвиненко. Об-
идва мистці показали разом 55
творів, у тому 53 образи Лю-
бомира Кузьми виконані у
техніці темпер, енкастики й

акварелі і дві скульптури Ми-
хайла Черешньовського.
Модель його оригінального
Лесі Українки, що буде по-
ставлений заходом українців
Клявенту в Публічному Пар-
ку цього міста і відкриття
літ відбудеться в червні ц. р.
Виставка Кузьми і Череш-
ньовського триватиме до 26-го
березня і відкрита вона для
оглядання у п'ятницю від 8-ої
веч. до 10-ої веч., в суботу від
6 до 10 веч. і в неділю від 12-ої
вплудне до 10-ої веч.

Гольдберг оцінює число безробітних на 5.5 мільйона

Вашингтон. — Секретар
праці Артур Дж. Гольдберг за-
явив у телевізійній дискусії з
республіканським сенатором
Беррі Гольдвотером, що число
безробітних в лютому дійшло
до 5.5 мільйона, не значить
до рекордного числа від ча-
су великої депресії в 1930-их
роках. Число безробітних в
січні ц. р. виросло до 5.385.000.
— Гольдберг стверджує, що
протифейсний зарплатення Ке-
ннеді є здорові і вони спричи-
няють поліпшення економіки.

Сенатор Гольдвотер сказав, що
він не радо бачить велике
число безробітних, але твер-
див, що заходи Кеннеді проти
безробіття не є здорові і ста-
новлять економіку, і спричи-
няють інфляцію валюти, як всі
вони будуть здійснені. Голь-
двотер волів би, щоб Кеннеді
за допомогою реформи податко-
вої системи заохотив підпри-
ємців до збільшення інвести-
цій, бо тоді система приватних
підприємств виявиться успіш-
ною в оздоровленні економіки.

В АМЕРИЦІ

● Стійковий сенатор Едвард
Дж. Спіно заявив в столиці нью-
йоркського штату Олбані, що
кожого 15-го березня стейтсва
легіслатура ухвалить закон про
те, щоб всі нові авта при си-
діннях мали полєси, якими на-
сидники могли б приїждувати,
щоб під час катастрофи не ви-
палали з воза. Ствердив, що
найбільше нещасливих випадків
буває тому, що люди виїз-
дають із авт під час катастро-
фи.

● Крайова Аеронавтична і
Космічна А. д. м. і ієрархія по-
діймає, що в найближчих кіль-

СВОБОДА
UKRAINSKYI SHCHENNIK
FOUNDED 1893

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25 — Jersey City and foreign rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For U.S.A. members monthly 65¢. Foreign rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. — В Джерсі Сіті: закордонним: — На рік \$14.00; на пів року \$7.50; на три місяці \$4.00. — Для членів У.Н.А. в Джерсі Сіті: — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Address: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Пересторога без діл

Промова, яку американський амбасадор в Об'єднаних Націях Адлі Стивенсон виступив у минулий четвер на бенкеті в Нью-Йорку, влаштованому в його честь, була найважливішою пересторогою, що її до цього часу чули правителі в Кремлі. Стивенсон не орудував дипломатичними зворотними й висловив, як «важка відповідальність», «вагітні наслідки» і т. п., а говорив просто про третю світову війну, що її більшість — свідомо чи не свідомо — провокують своєю імперіалістичною політикою з Москви. Стивенсон безпосередньо звернувся до лідерів СРСР із закликком «залишити свої амбіції» і «не саботувати однієї установи, яка протиставляє себе імперіалізмові».

Аргументи Стивенсона в Африці він порівнював ніжнішою ситуацією в Африці з колишньою балканською бою бою пороху, ніжнішою Контго з колишньою Сербією, а політичне виступаючого архієпископа Франца Фердинанда з убивством Люмумби, — цікаві й переконливі. Колишній царський імперіалізм брав в «опіку» слов'янські народи Балкан, щоб на спинах цих народів дістатися через Балкани й Середземне море. В ударі з інтересами Австро-Угорщини й Німеччини вибухнула перша світова війна, а історію, що запалила бочку пороху, був атентат в Сараєво. Стивенсон не залишав сумніви, що коли Союзний Союз намагатиметься захопити під свої впливи Контго і створити з нього базу для комунізації Африки, то не приведе до третьої світової війни, бо Захід, зокрема Америка, не зможе байдуже придивлятися цьому.

Все ж, хоч ця промова Стивенсона має притаманні цьому політичному мислювцю й красномовцю, вона спонукує до рефлексій, які створюють і приважують захоплення нею. Повернемо, Стивенсон обмивав свої заклади тільки союзовою акцією на терені Контго і проти Об'єднаних Націй, начебто союзові агресивності і намагання сіяти хаос у світі датувалися тільки від половини секретаря Дін Ачесона. Стивенсон перестерегає великодержавницьких тенденцій з першої світової війни з нинішньою політикою СРСР в Контго й на терені ООН наявно вказує на тяглість російської закордонної політики, без уваги на те, чи проводили її царські реакціонери чи більшовицькі революціонери. — у всій промові Стивенсона не поставлено ні разу крапки над «і» й не нагадує російської імперіалізму, як не свого часу зробив був колишній державний секретар Дін Ачесон. Стивенсон перестерегає мушкетерські і їхні ватажкові проти небезпек агресивності в гризати за владу московських комуністів: «...ні знищите — казав він, а залишите російську контроль, як вона залишилася в усій Східній Європі». Але всі ці гарні й мудрі слова — це вигадана мова високоосвітленого інтелектуала, який промовляв до бунтливих дикунів. Поставивши промову Стивенсона крапка за всім, що їх він висловив як новий американський амбасадор в Об'єднаних Націях, але вона дивно звучить на тлі нагальних, грубих, безпардонних атак більшовиків.

А йти, найбільшим недоліком виступу Стивенсона, як офіційного речника американської політики, є їх словесний характер, без очікуваної впадиної протиставленості акцій. ЗДА підтримує Об'єднані Нації в Контго, але не можна вилучити враження, що ЗДА в цілому недостатній міри компетентності з свого впливу на терені ООН і з своїх там можливостей, щоб активно поборювати комуністичну акцію в Контго. Більшості генералів переселилися своєму ставленню до Генерального Секретаря ООН Адама Республіку зброю і виряд, внаслідок чого бачити пошитою його владу на єврейській промові, а ЗДА тільки придивляється цьому. Не гірше виглядає ця трагічна забава в Лос-Анджелесі. Від гудня минулого року СРСР перетворив Північний Лаос у збройний табір комуністів.

УКРАЇНСКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (ВУАН)

ШЕВЧЕНКО

Річник 8/9

Марко Антонович
ВІРШ ШЕВЧЕНКА «МІЙ БОЖЕ МІЛІЙ...»

У своїх записках від 2 і 4 вересня Шевченко оповідає про імпровізовану «літературно-поетичну ранку», а в записці від 6 вересня додає: «Мені тепер багато треба прочитати. Я зовсім відстаю від нової літератури». Нове захоплення проміслю Шевченка, і його поезія, яку він починав писати в Нижньому Новгороді, має косяти цей новий подих. А вірш: «Мій Боже милий...» навіть без глибокої аналізи треба було б включити в цей період Шевченкової поезії, а не в період «Невольничої Музи».

Це твердження можна підтримати ще іншими міркуваннями. Три останні рядки цитованого вірша мають свою паралель в таких рядках «Неофіти»: «Гришечко, мій софія, / За маслак смердний...» (Акад. вид. ст. 298).

Ім'я віршів, що ми хочемо вказати, свідчить про Шевченко

Ім'я віршів, що ми хочемо вказати, свідчить про Шевченко

«Вісті з України»

Створене в жовтні минулого року в Києві «Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном» почало свою широку заповідну діяльність видаванням 4-сторінкової пропагандивної газети «Вісті з України». Друкована вона на побутовому папері, куди кращому, як папір союзових газет і куди випіднішому для висилки закордон. В Україні газету на такому папері напевно зжували б, не читаючи, курці на цигарки з махорики.

Протягом трьох місяців, від листопада до кінця січня ц. р., появилася вже вісім чисел цієї газети, розсиланої на всі ті адреси закордон, на які висилав берлінський комітет «За повернення на батьківщину» свою газету подібного змісту. «Вісті з України» графічно добре оформлені, з українським стилем заголовком та підзаголовком і багатьма ілюстраціями, підібраними «на експорт» для показу «життєвого життя» в Україні СРСР.

Проте, інформації про Україну в усіх доі виданих числах надзвичайно вбогі, навіть далеко вбогі, як інформації, що їх подають «Радянська Культура», «Літературна Газета» й «Перець». Немає в них зовсім об'єктивних відомостей, що їх згідно з рекламацією, мало б подавати назване відрі «Тво культурних зв'язків» широким колом українців закордон, бунімо позбавлених відомостей про те, що діється на їхній батьківщині. Кожен з українців за кордоном при бажанні може довідатися більше про життя в Українській ССР з матеріалів, друкованих про українських емігрантів, «буржуазно-націоналістичних» щоденників і тижневиків, чи навіть із радіо, як із цього пропагандивного листка, виданого коштом підсовєтських робітників і колгоспників.

Усе в «Вістях з України» — гола агітка, так само як голою агіткою були жалюгідні матеріали, вміщені в агентурній газеті «За повернення на батьківщину», що виходила в Берліні з участю Юрія Смолича, теперішнього голови згаданого товариства і, мабуть, головного редактора «Вістей з України». Про це свідчать ехематичні і ялоу рутинні в редактуванні цієї газети. Замість реальних образів з українських сіл і міст, на сторінках «Вістей з України» зустрічаються проспекти будинків і споруд, які нарядя чи коли й будуть збудовані. Про забірність союзової пропаганди свідчать, наприклад, фото «величавого» критого київського ринку, про який сказано, що це — «найбільший у світі критий ринок». Немудрі союзові пропагандисти, які, мабуть, ніколи в Нью-Йорку не бували, не уявляють собі, що в цьому місті є десятки «критих ринків» — «маркетів», в багатьох разів більших і до того ж заповнених не картонними макетами, а справжніми товарами. Про повну неіформованість смоличівського товариства і його редакції в справах української еміграції говорить також вміщення у 8-му числі «Вістей з України» довідкової статті про вже померлого проф. К. Штену — ліхоті пам'яті редактора київського «Нового Українського Слова», з яким у Києві під час війни і після на еміграції ніхто із українців не хотів мати нічого спільного.

Взагалі всі смоличівські «Вісті з України» редаговані так, що дедь чи зможуть пробудити будь-яке зацікавлення до того, що в них пишеться. Своєю писаниною вони цюнабільше викликають нуду.

запозижив ці образи і в «Неофітах» і в обговорюваному вірші.

Дучи Волгою, Шевченко, як ми вже згадували, мав змогу познайомитися з новими творами російської оригінальної перекладної літератури. Один з цих творів, а саме «Собачий пир» О. Барб'є, зробив велике враження на Шевченка. У Журналі від 2 вересня Шевченко записує (стор. 86-87), що він попрах Сапожнікова прочитати цей вірш, і той, прочитав його майстерно, як зазначає далі Шевченко. 16-17 вересня поет переписує цей твір у перекладі Бенедиктова до свого Журналу. Шоб зрозуміти обидва цитовані нами місця з «Неофіти» і з «Мій Боже милий», мусимо зачитувати відповідний уривок із твору «Собачий пир». В останній його частині описується смерть диного кабана, на якого з дозволу мисливців кидаються собаки й деруть його:

«Завалив мадине! Последній пёс дворяный
Осыпал острей зуб
И с визгом кинулся на пир его готный,
На неподвижкий труп!
Борзые, гонимые, лаганные, будогои:
«Пойдем!» — и все поили:
Нет вояра короля! Возмещаетесь, боги!
Собаки — короли!
Пойдем! Свободны мы! Нас не удержат сетью,
Веревкою не скрутят!
Суровый сторож нас не приударит плетью,
Не крикнет: пёс, назад!
За те щелки, толчки хоть мертвому отплатим!
Коль не в кровавый сон
Запустим морду мы, так падали ухатым
Хоть ищеньный кусок!
Пойдем!» И навали из всей собачьей злости
Трудиться что есть сил;

ПОВІЛЬНА ЕВОЛЮЦІЯ

Париж. — Віддавши монополію на революцію більшовицям, західний світ вибрав собі новий політичний еволюцій. Як же еволюціонують європейські погляди на небезпечку московського імперіалізму?

Дуже поволі, але еволюціонують. Після дурійки «аустеріч на вершинах», почалася твереза переорієнтація. У ній нема крутого повороту, але є виразне протверезіння. У Франції багато допомогли в цьому промови де Голля, що є поважним кроком вперед у підході до Москви, коли порівнявати їх зміст з тими враженнями, які де Голь привіз з Москви під час війни, або мав у 1946 р., після зустрічі зі Сталіним. Тепер де Голь говорить про повенелі народи СРСР, і вже не загалом про націоналістичне населення російської імперії.

На цьому його виразному становищі стали також діяти рухи за європейську федерацію. Недавно мали ми нагоду чути доповідь одного з визначних діячів Європейського Федералістичного Руху, П. Вуазена. Говорячи про \$138 Римського договору, який передбачає створення європейського парламенту й уряду з «реальними, хоч і обмеженими повноваженнями», доповідач підкреслює, що найперше треба створити спільну європейську оботу.

Він виразно поставив крапку над «і» щодо участі Франції в Атлантичному Союзі, вважаючи, що провалення проекту про європейську армію було помилкою. Помилкою вважає він і домагання де Голля широкої автономії для Франції. Як представник поважної течії європейських федералістів, П. Вуазен стоїть за спільне європейське міністерство оборони, бо... «по-що будувати європейське об'єднання, не забезпечивши його обороною проти настулу Москви»?

Але на цьому не кінце. Він, хоч і правий, виразно признає до колишніх помилок французьких політиків, які відділяли ідею спільного парламенту з неграми колишніх французьких колоній. «Ми не хотіли негрівати нашого Сенату, і тепер ми втрачаємо Африку». Таке прозріння багато говорить. З нього випливає дальше твердження: «Треба залишити наш амбіції в обличчя смертельної небезпечки». Як же ми далеко від минулорічних галусяву про те, що в обличчя китайської небезпечки слід якнайшорше порозумітися з Москвою.

Але еволюція поглядів пішла далі. Вуазен заявив, що не можна боронити Європу тільки з оборонних позицій, зокрема в площині політичній і моральній. Обов'язково треба вдихнути в старий континент дух експансії. Тому слід перестати говорити про Європу, 6-ти, 7-ми чи 14-ти, а треба виразно стати на становищі, що Європа являє собою цілість під Гібральтару до Уралу.

Розуміється, що йому відразу ж поставлено питання: як же говорити про цілість Європи, коли більша частина її повенелена? Він, не вагаючись, відповів, що треба відважно й чесно піднести питання визволення повенелених народів Європи й Азії, бо «свобода неподільна» і т. п. Рік тому такі заяви в Парижі були майже неможливі в зв'язку порядком товариств. Не бу-

БЕЗРОБІТТЯ В СОВЕТСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

У відомостях союзових істориків про XI Міжнародний конгрес історичних наук, що відбувався в Стокгольмі в серпні 1960 року, знаходимо такі слова: «Союзові історики розповіли про надзвичайні успіхи соціалістичної індустріалізації в СРСР, про відсутність безробіття в нашій країні, показавши наочно змріну перевагу соціалістичної системи господарства над капіталістичною». («Вопросы Истории», к. 12, 1960 р. Москва). Як же є в дійсності під комуністичним режимом з безробіттям?

Твердження союзових істориків рішуче розходяться з відомостями, що їх знаходимо в союзовій пресі. Наприклад, у московській «Правді» з 17 липня м. р. читаємо заяву голови Центральної Ради Професійних Спілок СРСР В. Грішина: «Де факт, що робітниця сила збільшується через технічний поступ, механізацію і автоматизацію виробництва».

Семирічний план поставив завдання — розвинути механізацію та автоматизацію в індустрії і в сільському господарстві. Наслідком цього з'являється значне число «зайвих» робітників на фабриках, в колгоспах і радгоспах. Раніше робітниця сила йшла з села до міста і там знаходила собі працю в індустрії. Але тепер, коли директори фабрик звільняли своїх робітників, бо не знаходили для них праці, положення змінювалося. Правда, частина робітників в індустрії могла бути перешиколена: їх навчали нових метод праці при нових машинах. Але це стосувалося в першу чергу до робітників молодого віку.

Голова державного комітету в справах професійної й технічної освіти, Г. Зелено, існав у місячнику «Соціалістичний Труд» (жовтень, 1960 р.), що безробіття загрожують 25 великим містам в європейській частині СРСР. В цих містах зосереджується ко-25% міської людності Союзового Союзу. Уряд не вважає за потрібне будувати нові фабрики в цих містах, і в старих підприємствах, наслідком технічного поступу, з'являється значне число непотрібних робітників. Крім того, — пише Г. Зелено, — безробіття зростає також у малих містах, де немав тяжкої індустрії. Там навіть молоді робітники не знаходять собі праці, бо наслідком механізації й автоматизації кількості робітників, зайнятих у підприємствах, буде зменшена.

В газеті «Правда» (к. 221, 1960) згадуваний Г. Зелено пише, що дотепер 47% робітників індустрії та будівельників виконували працю ручним способом. Внаслідок механізації роботи 133.000 не-кваліфікованих робітників та

О. Д. Лич

Англія погоджується узгодити митну політику з 6-ма іншими державами

Париж. — Англія відступила від свого принципового становища щодо суверенності з своїм митній політиці і погодилася узгодити імпортовані з 6-членим західно-європейським континентом і італійським Спільним Господарським Ринком. Англія робить один виняток щодо імпортованих мит, а саме щодо хліборобських продуктів, з урахуванням своїх зобов'язуючих умов з членами Бритійського Коммонвелту, Австралією та

ГОЛОС ЧИТАЧА

НЕСМАК

Добре робить Редакція «Свободи», що друкує все і про все. Зокрема віддавна ведена рубрика «З життя громад і організацій», викликає в кожного читача, якому набало почитати та слухати (в радіо і телевізії) про всякого роду Люмумбу, Мобуту, Чомб і Гленг — чимале заїктресовання. Це ж бо джерельні матеріали для майбутнього дослідника життя і діяльності всієї нашої еміграції. Бувають, однак, статті і дописи, що в деяких читачів викликають неспок. Цим разом, прочитавши допис п. Миколи Галева й, й не лише й, але чимала кількість постійних читачів «Свободи» з яким доводилося говорити на цю тему, відчув почуття неспок. Не тому, що в дописі писалося про те, як: «жойорський склепи з балейми сукнями і мануфактурою були переповнені нашими панями» й не тому, що: «столи самі агнали від різних різних напиків, принесених собою (сік!) і куплених на місці». Навіть не тому, що, знайомі частували (дописувача) скачем, але більше налягали на скач як на соду і спрагнена душа (?! все випивала), або «що Василь просив когось там до бари на шампанське»... (це все діялось на «Новоріччю Валло» Хору «Думка»!). Несмак авторів про мене і в багатьох інших читачів «Свободи» тому, що в тому самому часі (цеж бо діялось в суботу, дня 14-го січня ц. р.) у віддалених на несповна 100 миль від Менгеттену, де відбувалася імпреза «Думка», у Філадельфії, в катедрі Непорочного Зачаття, при Френклін Ст. в домовині, лежали непоховані те тілні останки Митрополита Української Католицької Церкви бл. п. Кир Константина Богачевського, з яким тисячі вірних синів і дочок предвісній нашої Церкви прощалися у великому смутку! І не лише вірні українці, поклонялися тілним останкам свого Митрополита, відправляючи його в далеку дорогу, але в переповненій кожного дня церкві можна було побачити і почути різномірні мови чужинців, серед яких темні обличчя муринів не були зовсім рідкістю. В той час, як всі організації й установи без винятку у самій Філадельфії, а деякі організації в інших осередках поза Філадельфією, відікакали свої новорічні імпрези, в Нью-Йорку, на Менгеттені, відбувався «Імпозитний Малайчич Бедрі». Не від речі пригадати — подібний прецедент з-перед двох років. Тоді йшлося про трагічну смерть Ст. Вандери!

Оце й мій голос в дискусії на тему контрверсійної статті д-ра Любомира Ортинського п. н. «Необхідність самокритики», надрукованої в «Свободі» ч. 227, з датою 26-го листопада м. р.

Іван Костюк
Трентон, Н. Дж. 1960.

ПРО ГРУЗИНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА В ЗДА

In your fine newspaper of January 12, 1961, No. 6, you said in the article — «Ukrainko-Rosjiska dyskusija» that there was present the «Georgian representative Dr. Goldmann».

We should like to inform you that Dr. Goldmann is not and has never been the Georgian representative in the United States of America. It might however be possible that he represents the Georgian social-democrats (Mensheviks), but in this case he is the representative of the party and not of the Georgians.

Prince Niko Nakashidze

СНІЖНА ФАНТАЗІЯ

Вілі сніжинки,
легкі і прозорі
Знову над містом літають,
Іскорки радости
в карому зорі
Вліснуть і знов потопляють.
Ти їх ховаєш
під довгими війми,
Брови нахмурюєш гнівно,
Вуйні вітри нам
що зустріч навіяли,
Сніжна моя королюно!
Ти не протився,
не сердься даремно,
Доля звела нас з тобою.
Вихода заступ вулицю темну
Сніжно-блакитною млою,
І не тікай, бо
сама ти зраділа
Зустрічі цій припадковій.
«Ві?» — ти сказала,
і в усмішці мій
Злетка рухнулася брова.
Усмішка потім
погасла під війми,
Ти зупинилася на слові...
Якби ти знала,
якими я мріями
Повний в цей вечір чудовий!
Хтось тебе жде,
хтось, мене невідомий,
Може він твій наречений?
Але ніже ж то
Яому віддаю ми
Вотрі бездумний, надхненний?
Дай мені руку
і підмою відійку
Містом рухливим без цілі,
Жваво сніжинки
ведуть коломийку
Ніжні, прозорі і білі.

АЛЛА КОСОВСЬКА

Б'є, уважають себе за королів, бо умер «дикий кабан».

Цю нашу думку ми хочемо підіслати ще одним аргументом. За часів Кримської війни, а прийнявши до смерті «неудобозагадкованого Тормоза» Миколи І, не мають ніякого сенсу слова: «... Ми захопилися розкувати своїх невольників кайдани...» Адже ж за павування Миколи І це реман було б яким анахронізмом. Ніхто нікого не міг заходжуватися розкувати, поки же жив Микола І. Тому все сене вірша вказує на те, що він — 1) написаний після смерті царя, і 2) що він стосується якоїсь події після смерті Миколи І. Яка це може бути подія? З формальних моментів ми вже вказали на те, що цей вірш найкраще хронологічно підходить до періоду перебування Шевченка в Нижньому Новгороді. З певністю тут шось точніше годі сказати, однак ми вказуємо на один епізод, який, на нашу думку, пов'язаний саме з написанням цього вірша.

